

Електронне наукове фахове видання "Ефективна економіка" включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Наказ Міністерства освіти і науки України від 29.12.2014 № 1528)

Ефективна ЕКОНОМІКА

Дніпровський державний аграрно-економічний університет

Видавництво ТОВ «ДКС-центр»

Ефективна економіка № 9, 2017

УДК 336.027:631

Н. М. Малініна,

*к. е. н., доцент кафедри економіки підприємства і виробничого менеджменту,
Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця*

КЛЮЧОВІ ДЕТЕРМІНАНТИ РОЗВИТКУ СІМЕЙНИХ ФЕРМ В УКРАЇНІ

N. M. Malinina,

*PhD, Associate Professor of Department of Economics of Enterprise and Production Management,
Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia*

THE MAIN DETERMINANTS OF THE DEVELOPMENT OF FAMILY FARMS IN UKRAINE

У статті розглянуті питання розвитку сімейних фермерських господарств в Україні. З'ясовано, що сімейні ферми є відносно новою формою господарювання у вітчизняному сільському господарстві. На даному етапі більшість із них утворюються шляхом трансформації високотоварних особистих селянських господарств та сільських домогосподарств у підприємницькі структури без створення юридичної особи.

Формування ефективного механізму стимулювання розвитку сімейних ферм в Україні потребує реалізації виважених, раціональних заходів державної фінансової підтримки.

Вивчення зарубіжного досвіду державної підтримки фермерських господарств дозволило виявити ряд ключових детермінант їх сталого розвитку: пільгове кредитування, державне субсидування, досконала система страхування сільськогосподарських ризиків, система державних закупівель сільгосппродукції, державна підтримка експорту продукції, протекційні мита на імпортовану сільгосппродукцію, пільгові (спроцені) системи оподаткування доходів або податкові переваги у межах загального порядку оподаткування.

Використання позитивного досвіду розвинутих країн щодо здійснення державної підтримки фермерських господарств, з його адаптацією до вітчизняних реалій, дозволить сформувати ефективну концепцію розбудови сімейних ферм в Україні, реалізація якої сприятиме розвитку підприємництва у сільській місцевості, зміцненню фінансової бази місцевих бюджетів, підвищенню рівня зайнятості та доходів сільського населення, формуванню передумов для покращення інфраструктури сільських територій, збалансуванню структури сільськогосподарського виробництва, підвищенню конкурентоспроможності вітчизняної сільськогосподарської продукції на світовому ринку.

The questions of development of family farms in Ukraine are considered in the article. It is found out, that family farms are relatively the new form of management in domestic agriculture. At this stage, most of them are formed by transforming high-commodity personal peasant farms and rural households into entrepreneurial structures without creating a legal entity.

Formation of an effective mechanism for stimulating the development of family farms in Ukraine requires implementation of well-balanced, rational measures of state financial support.

The study of foreign experience of state support to farms has revealed a number of main determinants of their sustainable development: preferential lending, state subsidies, a comprehensive system of agricultural risk insurance, a system of public procurement of agricultural products, state support for export of products, protective duties on imported agricultural products, privileged income taxation systems or tax preferences within the general tax regime.

Using the positive experience of developed countries to implement state support for farms, with its adaptation to domestic realities, will allow to form an effective concept for the development of family farms in Ukraine, the implementation of which will promote the development of entrepreneurship in rural areas, strengthening the financial base of local budgets, raising the level of employment and income of rural population, the formation of prerequisites for improving the infrastructure of rural areas, balancing the structure of agricultural production, increase the competitiveness of domestic agricultural products on the world market.

Ключові слова: сільське господарство, сімейні фермерські господарства, державна підтримка, податкове стимулювання, прями форми державної фінансової підтримки.

Keywords: agriculture, family farms, state support, tax incentives, direct forms of state financial support.

Постановка проблеми. Фермерські господарства є однією з найважливіших організаційно-правових форм підприємницької діяльності в аграрному секторі економіки. Вони відіграють вирішальну роль у стабілізації функціонування галузі сільського господарства, врівноважуючи структуру аграрного виробництва, а також виконують ряд важливих соціальних функцій: зниження безробіття у сільській місцевості, підвищення доходів сільського населення, покращення соціальної інфраструктури села.

Проте нині спостерігається значна диференціація фермерських господарств (ФГ) за розмірами сільськогосподарських угідь, рівнем матеріально-технічного забезпечення, кількістю найманих працівників, обсягами виробництва і реалізації продукції, напрямом спеціалізації та рівнем рентабельності діяльності. В цьому контексті особливої уваги з боку держави потребують найменш економічно потужні фермерські формування, які перебувають на етапі становлення і трансформації з високотоварних особистих селянських господарств у більш зрілу форму організації діяльності – сімейне фермерське господарство (СФГ). Структурні перетворення, що відбуваються в аграрному мікропідприємстві, свідчать про необхідність визначення ключових детермінант ефективного розвитку СФГ в Україні. Зазначене зумовлює актуальність даного дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання становлення, розвитку, організації діяльності, ефективності функціонування та державної фінансової підтримки фермерських господарств досить ґрунтовно розглянуті у наукових працях П. І. Гайдуцького, С. В. Гринчука, В. К. Збарського, Ю. О. Лупенка, П. М. Макаренка, М. Й. Маліка, В. Я. Мессель-Веселяка, О. Д. Радченко, П. Т. Саблука, В. В. Юрчишина та інших. Проблемні аспекти функціонування спеціальних податкових режимів у сільському господарстві висвітлені у публікаціях П. М. Боровика, М. Я. Дем'яненка, О. Т. Прокопчук, М. І. Рудої, І. В. Свиноуса, В. П. Синчака, Н. С. Танклевської, Л. Д. Тулуша та інших вітчизняних науковців. Проте, сучасні процеси трансформування особистих селянських господарств у сімейні ферми потребують наукового обґрунтування ефективних заходів державної підтримки, реалізація яких забезпечить сталий розвиток зазначеної форми господарювання у сільському господарстві.

Постановка завдання. Метою статті є дослідження сучасного стану розвитку фермерських господарств в Україні; визначення потенційного кола суб'єктів господарювання у сільському господарстві, які можуть трансформуватись у сімейні ферми; вивчення зарубіжного досвіду державної підтримки фермерів та обґрунтування ключових детермінант ефективного розвитку сімейних фермерських господарств в Україні.

Виклад основного матеріалу. Фермерське господарство є найбільш ринково адаптованою формою господарювання у сільському господарстві. Разом з високотоварними особистими селянськими господарствами та сільськими домогосподарствами вони формують суттєвий сегмент виробників сільськогосподарської продукції.

Розвиток фермерства розпочався у 90-х роках минулого століття з прийняттям закону «Про фермерське господарство». У той період господарства за площею та кількістю працюючих були досить малими і основною метою їх діяльності було забезпечення власних потреб у продовольстві й реалізація надлишків виробленої сільгосппродукції.

З часом фермерські господарства стали повноцінними учасниками агробізнесу. На сьогоднішній день в Україні налічується близько 33,6 тис. діючих фермерських господарств, які обробляють понад 4,5 млн. га орної землі. Проте вони не можуть на рівних конкурувати з великими сільгосппідприємствами і їх частка у структурі виробництва валової продукції сільського господарства залишається вельми незначною (рис.1).

Рис. 1. Питома вага фермерських господарств у виробництві сільськогосподарської продукції*

*Складено за даними ДССУ [1]

Як свідчать статистичні дані, протягом останніх семи років частка фермерських господарств у виробництві сільськогосподарської продукції є несуттєвою, проте спостерігається її позитивна динаміка – вона збільшилась на 2,6 в.п. При цьому 93,6% всього обсягу виробленої продукції припадає на продукцію рослинництва (20705,3 млн грн.) і лише 6,4% – на продукцію тваринництва. Вирощують фермери переважно пшеницю, ячмінь, кукурудзу, соняшник, сою, які є досить високорентабельними сільськогосподарськими культурами (31,7%; 25,4%; 45,7%; 63%; 52% – рентабельність даних культур у 2016 році).

У 2016 році фермерами зібрано зернові та зернобобові культури з площі 2264,7 тис. га, олійні – 1693,6 тис. га, соняшник – 1247,3 тис. га, сою – 344,2 тис. га, буряк цукровий фабричний – 20,4 тис. га [2, с.19] При цьому врожайність майже всіх культур у фермерських господарствах є нижчою, ніж у сільськогосподарських підприємствах (табл. 1).

Таблиця 1.

Урожайність основних сільськогосподарських культур у 2016 році*, (ц з 1 га площі)

Форма господарювання	Культури зернові та зернобобові	Буряк цукровий фабричний	Культури олійні	Соняшник	Соя
Сільськогосподарські підприємства	50,0	494,0	23,4	23,5	23,4
у т.ч. фермерські господарства	39,2	486,4	21,1	21,2	20,3

* Складено за даними ДССУ [2, с.35-36]

Як видно з таблиці, технічна ефективність діяльності фермерських господарств є нижчою, ніж інших організаційно-правових форм сільгоспідприємств, внаслідок чого фермери недоотримують значні суми доходів. Наприклад, порівняно низька врожайність зернових та зернобобових культур у ФГ призвела до втрати 2445,8 тис. т, що при середній ціні реалізації 3414,0 грн за тону у 2016 році становить 8350 млн грн. Аналогічна ситуація складається й щодо інших сільгоспкультур.

Основними причинами, що унеможливають створення рівних конкурентних умов для фермерських господарств поряд з іншими типами сільськогосподарських підприємств є наступні :

- низький рівень матеріально-технічного забезпечення;
- відсутність (недостатня кількість) власних коштів для оновлення основних засобів;
- складність отримання довгострокових банківських кредитів;
- відсутність висококваліфікованого персоналу та певна обмеженість у кількості членів ФГ;
- недостатній рівень запровадження інноваційних технологій при вирощуванні сільгоспкультур, розведенні та утриманні тварин;
- низький рівень залучення інвестиційних коштів;
- відсутність цивілізованого внутрішнього ринку збуту виробленої продукції, складність виходу на зовнішні ринки збуту;
- відсутність належних умов для тривалого зберігання виробленої продукції та ефективної збутової логістики;
- недосконала система прямої бюджетної підтримки;
- нестабільність та недосконалість податкового законодавства.

Таким чином, фермерське господарство є менш фінансово потужною та стійкою формою господарювання, порівняно з іншими видами сільськогосподарських товаровиробників, і за своєю сутністю та принципами організації діяльності воно більш наближене до особистих селянських господарств та сільських домогосподарств.

При порівнянні ФГ з господарствами населення за розміром посівної площі варто зазначити, що площі ФГ під урожай сільгоспкультур у 2016 р. були 4099,3 тис. га, а у господарств населення – 8220,2 тис. га, що є 2 рази більшим. Також відмітимо, що 18,9% фермерських господарств мають у своєму користуванні площі менші за 100 га, з них 0,3% - площі менше 5 га. Такі ФГ за рівнем інтенсивності виробництва та обсягами отриманих доходів від реалізації сільгосппродукції мало чим відрізняються від сільських домогосподарств, члени яких самостійно обробляють отримані земельні паї. Проте оподатковуються такі фермери на рівні з сільгосппідприємствами, а ОСГ фактично звільнені від оподаткування зазначених доходів.

Особисті селянські господарства, яких налічується понад 4 млн од., мають у своєму користуванні значні площі сільгоспугідь – 6,5 млн га, з яких 2,7 млн га виділено державою для ведення ОСГ та 2,9 млн га для ведення товарного сільськогосподарського виробництва [3, с. 55].

Вони виробляють сільгосппродукцію не тільки для внутрішнього споживання, а й для реалізації, від чого отримують значні доходи. В той же час, такі господарства не мають офіційного статусу сільськогосподарського товаровиробника і фактично «випадають» з реального сектору економіки, внаслідок невпорядкованості відповідних законодавчих норм (у тому числі і податкових). Рівень товарності сільськогосподарської продукції, виробленої сільськими домогосподарствами у 2016 р. та обсяги її реалізації наведено у таблиці 2.

Таблиця 2.

Рівень товарності окремої продукції, виробленої сільськими домогосподарствами та обсяги її реалізації у 2016 р.*

Вид сільгосппродукції	Рівень товарності, %	Обсяг продажу продукції у розрахунку на 100 домогосподарств, ц
Зернові та зернобобові культури	39,8	671,6
Овочі відкритого ґрунту:	-	46,45
огірки	2,4	1,06
помідори	20,1	17,31
Ягоди	34,6	5,65
Молоко	47,2	621,15
Яйця, тис. шт.	5,9	4,85

*Джерело [3, с. 27, 31]

Зазначені тенденції потребували невідкладних змін на законодавчому рівні, внаслідок чого були здійснені стратегічно важливі кроки у напрямі стимулювання державної реєстрації ОСГ та селянських господарств у якості суб'єктів підприємницької діяльності [5, с.22] .

Першим кроком було вдосконалення закону України «Про фермерське господарство». Кардинальними нововведеннями у цьому законі є можливість реєстрації фермерського господарства без створення юридичної особи (як фізичної особи-підприємця (ФОП)); статус СФГ надається за умови використання у підприємницькій діяльності праці виключно членів однієї сім'ї (як для ФОП, так і для юридичних осіб); головою СФГ-ФОП може бути лише член відповідної сім'ї, зареєстрований як ФОП; використання праці найманих робітників може здійснюватися виключно для виконання сезонних та окремих робіт, які безпосередньо пов'язані з діяльністю господарства і потребують спеціальних знань чи навичок; для СФГ передбачена додаткова державна підтримка [6].

Детально не аналізуючи окремих недоліків даного закону (зокрема, хто є членами сім'ї, переліку робіт, які потребують спеціальних знань, у якому вигляді буде надаватись додаткова державна допомога тощо) зазначимо, що в цілому його прийняття сприятиме легалізації діяльності високотоварних ОСГ та сільських домогосподарств, збільшенню кількості офіційних суб'єктів агробізнесу та врівноваженню структури аграрного виробництва, підвищенню конкуренції на ринку сільгосппродукції, зростанню підприємницької активності на селі. Також буде досягнутий паритет між економічними інтересами фермерів та фіскальними потребами держави: сімейні ферми отримають пріоритетне право на участь у державних програмах підтримки сільського господарства, а відповідні бюджети – податкові надходження.

На практиці, процес трансформації середніх та дрібних суб'єктів господарювання у сільському господарстві в передбачені Законом [6] нові організаційно-правові форми відбувається наступним чином (рис. 2).

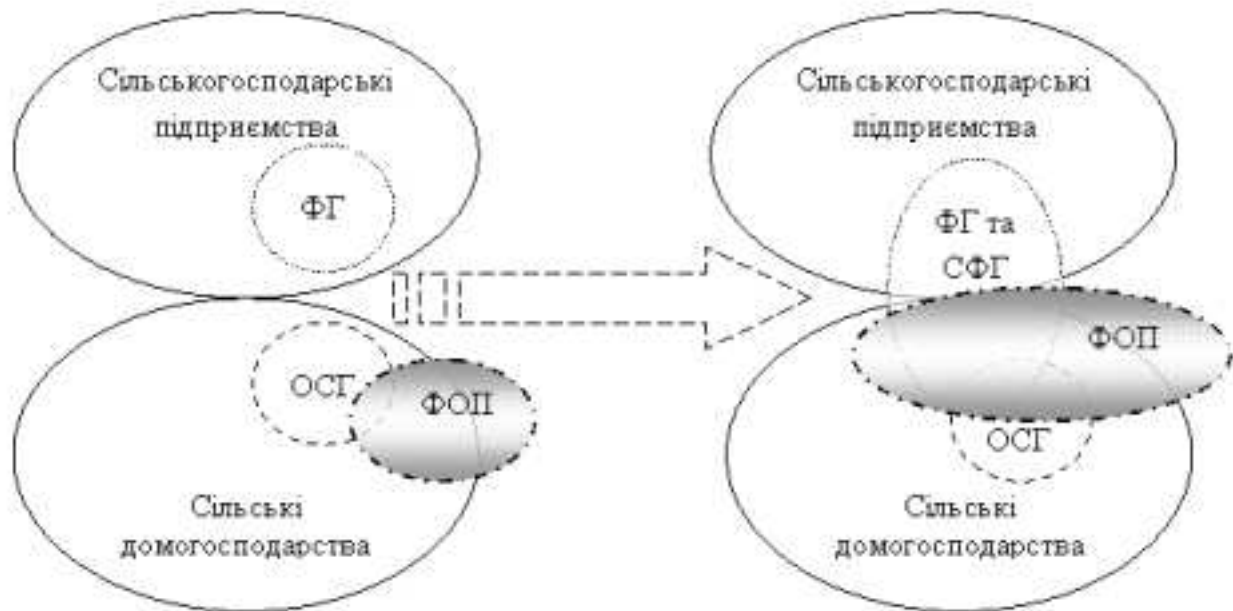

Рис. 2. Трансформація середніх та малих форм господарювання у сільському господарстві

Частина діючих фермерських господарств, особливо малих (за ознаками групування ДССУ), з метою отримання додаткової державної підтримки та оптимізації податкового навантаження змінюють статус або на СФГ або на ФОП. В останньому випадку, як зазначає Л. Д. Тулуш, замість сплати близько 300 грн за кожний використовуваний гектар сільгоспугідь на рік (наприклад, 50 га – 15 тис. грн.), сплатять лише 7,68 тис грн /рік незалежно від площі земельної ділянки та наявних обсягів доходу, якщо оберуть другу групу платників єдиного податку [5, с. 26].

Особисті селянські господарства, які приєднали паї до земель, виділених для ведення ОСГ, де-юре мають сплачувати ПДФО з доходів, отриманих від реалізації сільгосппродукції [7, п. 165.1.24]. Але фактично вони цей податок майже не сплачують, реалізуючи власновироблену продукцію на ринках або перекупникам, що дозволяє приховати отриманий дохід і, відповідно, спричиняє недофінансування місцевих бюджетів. Водночас для них закритий доступ до державних програм підтримки аграрного сектору та ряд інших преференцій, у тому числі й податкових. Вважаємо, що стимулюючими чинниками для реєстрації підприємницької діяльності високотоварними ОСГ та сільськими домогосподарствами мають стати пріоритетний доступ до програм державної підтримки та додаткові можливості, якими вони зможуть скористатись за умови переходу з тіньового сектору економіки в реальний:

- отримання бюджетної дотації в межах повернення ПДВ, передбаченої для сільськогосподарських товаровиробників;
- спеціальні умови страхування сільськогосподарських ризиків з участю держави у компенсації частини вартості страхових платежів;
- участь в організованому аграрному ринку на рівних умовах з сільгоспідприємствами;
- отримання компенсаційних виплат при значному падінні цін на сільськогосподарську продукцію на внутрішньому ринку;
- отримання бюджетних дотацій виробниками продукції тваринництва;
- отримання бюджетних позик на рівних умовах з сільгоспідприємствами;
- отримання пільгових кредитів та компенсації частини лізингових платежів;
- недопущення дискримінації прав власників сільськогосподарської продукції;
- звільнення від сплати ввізного мита при закупівлі сільськогосподарської техніки за кордоном, яка в подальшому буде використовуватись для власних потреб;
- отримання компенсації та відшкодування вартості збудованих у сільській місцевості соціально-побутових об'єктів, які є необхідними для покращення інфраструктури ;
- отримання дотацій на виробництво органічної продукції;
- вступ до кооперативних об'єднань;
- участь у інвестиційних програмах та проектах (у т. ч. із залученням іноземних інвестицій);
- пільговий порядок справляння єдиного соціального внеску;
- податкові пільги та преференції, передбачені для сільськогосподарських товаровиробників.

Окремі з вищезазначених положень вже реалізуються (в межах дії закону [8], регіональних програм розвитку АПК, бюджетної програми «Надання кредитів фермерським господарствам», Стратегії розвитку аграрного сектору «3+5» тощо), деякі знаходяться на стадії розробки та обговорення, зокрема ті, що стосуються впорядкування спрощеної системи оподаткування та пенсійного страхування (Проект закону від 24.05.2017 р. № 6490 «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо стимулювання створення та діяльності сімейних фермерських господарств»), інші можливо будуть доопрацьовані та запроваджені найближчим часом (Проект Концепції розвитку фермерських господарств та сільськогосподарської кооперації на 2018-2020 роки, Програма «500» тисяч сімейних ферм та інші).

Але варто звернути увагу, що всі державні програми підтримки передбачені для сільськогосподарських товаровиробників, якими відповідно до чинного законодавства є юридичні особи, тому новостворені СФГ-ФОП на практиці не можуть скористатись державною підтримкою та податковими преференціями, що обумовлює нагальну необхідність надання сімейним фермам-ФОП статусу сільського товаровиробника.

Не заглиблюючись у питання податкового стимулювання (податкові аспекти залучення високотоварних ОСГ та сільських домогосподарств детально розкриті нами у попередніх публікаціях [9]) зазначимо, що податкова політика щодо СФГ-ФОП має забезпечувати створення для них рівних конкурентних умов відносно інших організаційно-правових форм господарювання у сільському господарстві.

Формування ефективної концепції сталого розвитку сімейних ферм в Україні потребує вивчення позитивного досвіду зарубіжних країн щодо застосування економічних важелів державної підтримки аграрного виробництва у фермерських господарствах. Узагальнення зарубіжного досвіду дає змогу виділити найбільш дієві механізми державної підтримки:

- державне регулювання цін на сільськогосподарську продукцію та її обсягів (компенсація державою частини вартості (ціни) продукції, державні закупівлі певних обсягів та видів продукції, квотування);
- кредитна підтримка (відшкодування частини позики або відсотків, відстрочення платежів, надання кредитів під пільгові відсотки);
- страхування сільськогосподарських ризиків, цін на сільгосппродукцію, врожаїв, прибутку (з можливістю субсидування державою частини страхових премій);
- дотації та субсидії (надаються для підтримки доходів фермерів на відповідному рівні, розвитку інфраструктури, дотримання екологічних вимог, збереження родючості ґрунтів);
- регулювання експортно-імпортних операцій (встановлення протекційних імпортних мит на сільгосппродукцію, державна допомога у просуванні продукції на зовнішні ринки, експортні субсидії на виробництво окремої продукції тваринництва);
- державне фінансування наукових розробок, утримання консультаційних центрів, інформаційне забезпечення;
- податкове регулювання (звільнення від оподаткування на певний період, пільгові ставки по податку на прибуток при реінвестиціях, повернення частини сплачених податків, податкові пільги для компенсації амортизації сільськогосподарського обладнання, диференціація податкових ставок в залежності від напрямку спеціалізації, прогресивне оподаткування та ін.) [10, с. 6; 11; 12].

Досвід розвинутих країн свідчить, що підтримка має бути невід'ємним елементом державної політики щодо фермерства, а базові засади її надання та склад заходів підтримки повинні відповідати сучасному стану розвитку фермерських господарств і забезпечувати їх розбудову у найближчій перспективі. Тому, «сліпе» копіювання механізмів державної підтримки, які з успіхом реалізуються в аграрно-розвинутих країнах (ринкові методи регулювання) на даному етапі є недоцільним, зважаючи на сучасний стан розвитку вітчизняних ФГ та показники ефективності їх діяльності. В той же час, в світлі євроінтеграційних процесів, пряма бюджетна підтримка має бути зведена до мінімуму, що потребує ретельного аналізу існуючих заходів державної підтримки, виявлення найбільш ефективних та адаптованих до сучасних умов її форм та створення на цій основі раціональної концепції державної підтримки фермерських господарств в Україні, реалізація якої забезпечить їх сталий розвиток.

Висновки. Збалансований розвиток аграрного сектору значною мірою залежить від ефективного функціонування всіх форм господарювання, вагоме місце у складі яких займають найменші типи виробників сільськогосподарської продукції – ОСГ та сільські домогосподарства. Нині вони володіють значними земельними ділянками, утримують поголів'я худоби та птиці, зайнятість для членів сільських домогосподарств стала основним видом діяльності, а обсяги виробленої ними продукції суттєво перевищують потреби самих господарств, внаслідок чого вона набуває високих показників товарності. Відповідно на даному етапі назріла необхідність впорядкування нормативно-правових засад для трансформації зазначених виробників сільгосппродукції у сімейні фермерські господарства.

Одночасно з належним нормативно-правовим забезпеченням мають бути запущені стимулювальні механізми такого переходу: релевантні форми прямої та непрямої державної фінансової підтримки, можливість використання яких стане вагомим аргументом для ОСГ при прийнятті рішення про функціонування у якості повноцінного суб'єкта фінансових відносин.

Література.

1. Продукція сільського господарства у постійних цінах за 2016 рік (*остаточні дані*) [Електронний ресурс] // Статистичний бюлетень. – К. : Державна служба статистики України, 2017 – Режим доступу : http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/publ7_u.htm
2. Рослинництво України [Електронний ресурс] // Статистичний збірник. – К. : Державна служба статистики України, 2016 – Режим доступу : http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/publ7_u.htm
3. Основні показники сільськогосподарської діяльності домогосподарств у сільській місцевості в 2016 році [Електронний ресурс] // Статистичний бюлетень. – К. : Державна служба статистики України, 2017 – Режим доступу : [Електронний ресурс] // Статистичний бюлетень. – К. : Державна служба статистики України, 2017 – Режим доступу : http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/publ7_u.htm
4. Сільське господарство України за 2015 р. [Електронний ресурс] // Статистичний збірник. – К. : Державна служба статистики України, 2016 – Режим доступу : http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/publ7_u.htm
5. Тулуш Л. Д. Фіскальне стимулювання трансформації особистих селянських господарств у підприємницькі структури [Електронний ресурс] / Л. Д. Тулуш // Збірник наукових праць Уманського національного ун-ту садівництва. – Умань : Вид-во УНУС, 2017. – № 90. – Ч. 2. – С. 16–33. – Режим доступу : <http://journal.udau.edu.ua/assets/files/90/Ekon/Ukr/2.pdf>

6. Про внесення змін до Закону України "Про фермерське господарство" щодо стимулювання створення та діяльності сімейних фермерських господарств. Закон України від 31.03.2016 р. № 1067-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1067-19>

7. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI в редакції від 26.07.2017^р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>

8. Про державну підтримку сільського господарства України. Закон України від 24.06.2004 р. № 1877-IV в редакції від 01.01.2017 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1877-15/page>

9. Малініна Н. М. Напрями впорядкування спрощеної системи оподаткування підприємницької діяльності у сільському господарстві / Н. М. Малініна // Агросвіт. – Вид-во: ТОВ «ДКС Центр», 2017. – № 15–16. – С. 36–42.

10. Боровик П. М. Перспективи подальшого функціонування в Україні спеціальних податкових режимів для агробізнесу / П. М. Боровик, П. К. Бечко, В. В. Сліпченко // Вісник Київського інституту бізнесу та технологій. – 2016. – Вип. 1 (29). – С. 3–7.

11. Світові моделі підтримки сільського господарства [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.ukrinform.ua/rubric-world/2012230-svitovi-modeli-pidtrimki-silskogo-gospodarstva.html>

12. Беззуб І. Перспективи розвитку сімейних фермерських господарств в Україні [Електронний ресурс] / І. Беззуб // Громадська думка. – 2013. – № 20 (78). – Режим доступу : http://nbuviap.gov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=419:agropromislovij-sektor-2&catid=71&Itemid=382

References.

1. State Statistics Service of Ukraine (2017), "Produktsiya sil'skoho hospodarstva u postiynykh tsinakh za 2016 rik. Statystychnyj byuleten'" [Agricultural products at constant prices for 2016. Statistical bulletin]. Kyiv : Derzhstat, available at: http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/publ7_u.htm (Accessed 18 August 2017).

2. State Statistics Service of Ukraine (2017), "Roslynnystvo Ukrayiny. Statystychnyj zbirnyk" [Crop production of Ukraine. Statistical yearbook]. Kyiv : Derzhstat, available at: http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/publ7_u.htm (Accessed 14 August 2017).

3. State Statistics Service of Ukraine (2017), "Osnovni pokaznyky sil'skohospodars'koyi diyal'nosti domohospodarstv u sil's'kiy mistsevosti v 2016 rotsi" [Main indicators of agricultural activity of households in rural area in 2016. Statistical bulletin]. Kyiv: Derzhstat, available at: http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/publ7_u.htm (Accessed 14 August 2017).

4. State Statistics Service of Ukraine (2016), "Sil's'ke hospodarstvo Ukrayiny za 2015 r. Statystychnyj zbirnyk" [Agriculture of Ukraine for 2015. Statistical yearbook]. Kyiv: Derzhstat, available at: http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/publ7_u.htm (Accessed 18 August 2017).

5. Tulush, L. D. (2017) "Fiscal incentives for personal transformation krestyansih farms in business structures", Zbirnyk naukovykh prats' Umans'koho natsional'noho universytetu sadivnytstva, [Online], vol. 90, pp. 16–33, available at: <http://journal.udau.edu.ua/assets/files/90/Ekon/Ukr/2.pdf> (Accessed 17 August 2017).

6. The Verkhovna Rada of Ukraine (2016), The Law of Ukraine "On amendments to the Law of Ukraine "On Farmers" on stimulating the establishment and activity of family farms", available at: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1067-19> (Accessed 18° August 2017).

7. The Verkhovna Rada of Ukraine (2010), The Law of Ukraine "Tax Code of Ukraine", available at: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2404-17> (Accessed 19° August 2017).

8. The Verkhovna Rada of Ukraine (2004), The Law of Ukraine "About state support of agriculture of Ukraine", available at: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2404-17> (Accessed 19° August 2017).

9. Malinina, N. M. (2017), "Directions of streamlining the simplified system of taxation of entrepreneurial activity in agriculture", Agrosvit, vol. 15–16, pp. 36–42, (Accessed 8 September 2017).

10. Borozyk, P. M. Bechko, V. P. and Slipchenko, V. V. (2016), "Prospects for the further functioning in Ukraine of special tax regimes for agribusiness", Visnyk Kyyivs'koho instytutu biznesu ta tekhnolohiy, vol. 1(29), pp. 3–7 (Accessed 18 August 2017).

11. Ukrinform (2016) "World Agricultural Support Models", [Online], available at: <https://www.ukrinform.ua/rubric-world/2012230-svitovi-modeli-pidtrimki-silskogo-gospodarstva.html> (Accessed 21 August 2017).

12. Bezzub, I (2013), "Prospects for the development of family farms in Ukraine", Hromads'ka dumka, [Online], vol. 20 available at: http://nbuviap.gov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=419:agropromislovij-sektor-2&catid=71&Itemid=382 (Accessed 21 August 2017).

Стаття надійшла до редакції 14.09.2017 р.

ТОВ "ДКС Центр"

Вропу